

Sygn. akt I C 886/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Kraków dnia 20 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Żukowski

Protokolant: starszy protokolant Marzena Stępkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 lipca 2015 r. w Krakowie

sprawy z powództwa J. B.

przeciwko Skarbowi Państwa – S. (...)

o zapłatę

I. **powództwo oddala,**

II. **zasądza od powoda J. B. na rzecz strony pozwanej Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2400 (słownie: dwa tysiące czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.**

III. **przyznaje od Skarbu Państwa – S. (...)radcy prawnemu B. B. kwotę (...) (słownie: dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa) złote tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi.**

UZASADNIENIE

Powód J. B. (w ostatecznie sprecyzowanym w piśmie z dnia 30 października 2014 r. k. 98) żądaniu pozwu z dnia 21 maja 2013 r. skierowanym przeciwko Skarbu Państwa – S. (...) wniósł o zapłatę kwoty 18 000 zł z tytułu zadośćuczynienia za spowodowanie pozbawienia wolności powoda w warunkach zakładu karnego przez okres o sześć miesięcy dłuższy, niż okres pozbawienia wolności orzeczony wyrokiem S. (...) III Wydział Karny z dnia 23 maja 2012 r. (sygn. akt III K 66/12) wraz z odsetkami liczonymi od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty oraz przyznanie pełnomocnikowi powoda kosztów zastępstwa procesowego z tytułu pomocy prawnej, która nie została opłacona w całości, ani w części.

Na uzasadnienie wskazał, że Sąd Rejonowy dla Krakowa – Krowodrzy Wydział II Karny skazał go wyrokiem z dnia 26 marca 2002 r. (sygn. akt II K 258/02/K) na karę dwóch lat i jednego miesiąca pozbawienia wolności. Następnie wyrokiem Sądu Rejonowego w Olkuszu Wydział Karny z dnia 24 marca 2003 r. (sygn. akt II K 326/02) powód został skazany na karę pozbawienia wolności w wymiarze dwóch lat i sześciu miesięcy. W trakcie wykonywania przez powoda powyższych kar pozbawienia wolności toczyło się postępowanie prowadzone przez Sąd Okręgowy w Krakowie, w wyniku którego Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział III Karny wydał wyrok (sygn. akt III K 66/12) orzekający wobec powoda łączną karę pozbawienia wolności w wymiarze 2 lat i sześciu miesięcy. W związku z powyższym, zdaniem powoda, został on pozbawiony wolności przez czas o 6 miesięcy przekraczający okres orzeczony wyrokiem łącznym. Dalej powód wskazał, że nie został uwzględniony wniosek powoda o zaliczenie tych 6 miesięcy pozbawienia wolności

na poczet kary obecnie odbywanej przez powoda w wymiarze 4 lat pozbawienia wolności, orzeczonej przez Sąd Okręgowy w Krakowie (sygn. akt III K 321/05).

W odpowiedzi na pozew, Skarb Państwa – S. (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że roszczenie o wypłatę zadośćuczynienia na podstawie art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. jest niedopuszczalne przeciwko Skarbowi Państwa, albowiem przepis art. 448 k.c. ma zastosowanie wyłącznie do osób fizycznych.

Dalej wskazano, że powód nie udowodnił istnienia działania lub zaniechania sprawcy krzywdy niemajątkowej, istnienia tejże krzywdy wynikającej z naruszenia przez pozwanego dobra osobistego powoda, związku przyczynowego między krzywdą niemajątkową, a działaniem lub zaniechaniem sprawcy krzywdy niemajątkowej. Nie udowodnił również, w przypadku bezprawnego działania lub zaniechania sprawca krzywdy, winy sprawcy.

Strona pozwana wskazała także, iż powód nie wykazał, aby jego dolegliwości z rzekomego przebywania w zakładzie karnym ponad orzeczoną karę, o ile miało to miejsce w niniejszej sprawie, uzasadniały twierdzenie, że doszło do naruszenia jego dobra osobistego. Powód mógł utrzymywać kontakt z najbliższymi poprzez widzenia, korespondencję i rozmowy telefoniczne, otrzymywał posiłki o odpowiedniej wartości odżywczej, mógł otrzymywać paczki żywnościowe i higieniczne – odzieżowe, korzystać z audycji emitowanych przez radiowęzeł.

Dalej wskazano, że powód – na podstawie przepisów prawa - był zobowiązany wykazać, że działanie pozwanego było bezprawne, że z tego tytułu poniósł szkodę sensu largo i że istniał normalny związek przyczynowy między działaniem strony pozwanej, a szkodą poniesioną przez powoda. J. B. nie wykazał żadnej przesłanki warunkującej odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego, a w szczególności, aby działanie pozwanego było bezprawne. Postanowienie Sądu o odmowie zaliczenia wykonanej kary 6 miesięcy pozbawienia wolności na poczet innej kary zostało utrzymane w mocy w ramach kontroli międzyinstancyjnej. Strona pozwana działała zatem w ramach obowiązującego prawa. Strona pozwana podkreśliła również, iż wydanie wyroku łącznego rodzi określone konsekwencje co do wymiary wykonywanej kary pozbawienia wolności, tylko w przypadkach wymienionych w art. 576 § 2 k.p.k. Te przypadki nie mają zastosowania wobec powoda, bowiem kary jednostkowe zostały wykonane w stosunku do niego na wiele lat przed orzeczeniem kary łącznej.

Wskazano również, iż żądana przez powoda suma jest nieadekwatna, nie tylko do możliwości zarobkowych powoda, ale także do realnego i ewentualnego naruszenia jego dóbr osobistych. Powód dochodząc zadośćuczynienia we wskazanej wysokości dąży do odniesienia finansowej korzyści z tytułu rzekomego przebywania w zakładzie karnym ponad wskazany przez siebie okres.

W piśmie z dnia 19 marca 2015 r. (data prezentaty, k. 151) pełnomocnik powoda wskazał, że działanie pozwanego Skarbu Państwa – S. (...) polegało na przewlekłym rozpoznaniu przez pozwanego wniosku powoda o wydanie przez Sąd wyroku łącznego. Rezultatem powyższego było dłuższe o sześć miesięcy pozbawienie wolności powoda. Krzywda powoda polegała na odseparowaniu go od rodziny oraz znajomych, braku możliwości podjęcia przez niego pracy zarobkowej, w sytuacji gdy było to szczególnie istotne z uwagi na stan majątkowy, w jakim znajdowała się najbliższa rodzina powoda. Swoim działaniem strona powodowa naruszyła dobra osobiste powoda w postaci godności oraz dobrego imienia, ponieważ powszechnie w odczuciu społecznym pobyt w więzieniu wywołuje negatywne skojarzenia związane z daną osobą. Nadto, dłuższy niż wynikający z wyroku łącznego, pobyt w więzieniu spowodował pogorszenie jego stanu psychicznego oraz stanu zdrowia, w szczególności poprzez traumę spowodowaną rozłąką z rodziną oraz towarzyszące mu stany lękowe. Z powyższego wynika związek przyczynowy pomiędzy działaniem pozwanego, a poniesioną przez powoda krzywdą. Zdaniem powoda wina Skarbu Państwa polegała na przewlekłym rozpoznaniu przez pozwanego jego wniosku o orzeczenie kary łącznej, które w odniesieniu do osoby pozbawionej wolności powinno

nastąpić bez zbędnej zwłoki. Powód podał nadto, że ciężar udowodnienia braku bezprawności naruszenia dóbr osobistych, w związku z dominującym stanowiskiem doktryny, obciąża sprawcę naruszenia dóbr osobistych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 29 lutego 2012 r. powód złożył do Sądu Okręgowego III Wydział Karny wniosek o wydanie wyroku łącznego z jednostkowych wyroków skazujących powoda, tj.: wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa Krowodrzy w Krakowie, Wydział II Karny z dnia 26 marca 2002r., sygn. II K 258/02/K za przestępstwa z art. 284 § 1 kk popełnione w ramach art. 91 § 1 kk w dniu 4 maja 2001r. na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania na okres próby wynoszący 4 lata oraz karę 60 stawek grzywny po 10 złotych każda, postanowieniem Sądu Rejonowego dla Krakowa Krowodrzy w Krakowie z dnia 18 stycznia 2005r. zarządzono skazanemu wykonanie kary 1 roku pozbawienia wolności; Sądu Rejonowego w Olkuszu, Wydział II Karny z dnia 24 marca 2003r., sygn. II K 326/02 za przestępstwo z art. 280 § 1 kk popełnione w dniu 17 marca 2002r. na karę 2 lat pozbawienia wolności i 100 stawek grzywny po 10 zł każda, za przestępstwo z art. 286 § 2 kk i art. 190 § 1 kk w zw. z art. 12 kk i art. 11 § 2 kk popełnione w okresie od 17 do 23 marca 2002r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności i 80 stawek grzywny po 10 zł każda, za przestępstwo z art. 224 § 2 kk popełnione w dniu 23 marca 2002r. na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności, przy orzeczeniu kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności i grzywny w wysokości 280 stawek po 10 złotych każda; Sądu Rejonowego w Chrzanowie, Wydział II Karny z dnia 21 listopada 2003r., sygn. II K 752/03 za przestępstwa z art. 158 § 1 kk popełnione w dniu 11 maja 2003r. na karę 80 stawek grzywny po 10 złotych każda; S. (...), Wydział III Karny z dnia 29 października 2007r., sygn. III K 321/05, utrzymanym w mocy w stosunku do J. B. wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie, Wydział II Karny z dnia 13 marca 2009r., sygn. II AKa 155/08 za przestępstwo z art. 252 § 1 kk i art. 282 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk popełnione w okresie od 4 lipca 2004r. do 6 lipca 2004r. na karę w wymiarze 4 lat pozbawienia wolności i karę 50 stawek grzywny po 30 złotych każda, z zaliczeniem na poczet kary pozbawienia wolności okresu rzeczywistego pozbawienia wolności od dnia 1 marca 2007r. do dnia 18 maja 2007r.; Sądu Rejonowego dla Krakowa Krowodrzy w Krakowie, Wydział II Karny z dnia 4 kwietnia 2011r., sygn. II K 610/10/K, utrzymanym w mocy wyrokiem S. (...), Wydział IV Karny Odwoławczy z dnia 26 lipca 2011r., sygn. IV Ka 537/11 za przestępstwo z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk i art. 297 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 64 § 1 kk popełnione w dniu 11 września 2009r. na karę w wymiarze 1 roku pozbawienia wolności, z zaliczeniem na poczet kary pozbawienia wolności okresu zatrzymania w dniach 14 i 15 września 2009r..

Po rozpatrzeniu powyższego wniosku, Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział III Karny (sygn. akt III K 66/12), w dniu 23 maja 2012 r. wydał prawomocny wyrok łączny, mocą którego między innymi rozwiązał karę łączną orzeczoną wobec J. B. wyrokiem Sądu Rejonowego w Olkuszu, Wydział II Karny z dnia 24 marca 2003r., sygn. II K 326/02, a ponadto na mocy art. 85 kk, 86 §1 kk oraz na zasadzie art. 569 § 1 kpk w miejsce kar jednostkowych pozbawienia wolności oraz grzywny wymierzonych wyrokami: Sądu Rejonowego dla Krakowa Krowodrzy w Krakowie, Wydział II Karny z dnia 26 marca 2002r., sygn. II K 258/02/K i Sądu Rejonowego w Olkuszu, Wydział II Karny z dnia 24 marca 2003r., sygn. II K 326/02 opisanymi wyżej w punktach 1 i 2 orzekł karę łączną w wymiarze 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wymiarze 240 stawek po 10 złotych każda. W punkcie III, na zasadzie art. 577 kpk na poczet orzeczonej w pkt II łącznej kary pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okresy kar dotychczas odbytych w sprawach: sygn. akt II K 258/02/K i w sprawie sygn. akt. II K 326/02, uznając karę łączną za wykonaną w całości.

Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział III Karny nie uwzględnił wniosku J. B. o zaliczenie kary odbytej 6 miesięcy na poczet innej kary orzeczonej i wprowadzonej do wykonania wymienionej w wyroku łącznym. Na powyższe orzeczenie, J. B. złożył zażalenie. Sąd Apelacyjny w Krakowie II Wydział Karny (sygn. akt II AKz 24/14) w dniu 5 lutego 2014 r. wydał postanowienie, mocą którego zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy.

Pomimo prawomocnego orzeczenia o odmowie zaliczenia okresu 6 miesięcy pozbawienia wolności odbytej w związku z wydaniem wyroku łącznego w sprawie o sygn. akt III K 66/12 na poczet kary orzeczonej w innej sprawie, J. B. ponownie złożył tożsamy wniosek. W związku z powyższym, postanowieniem z dnia 12 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział III Karny umorzył postępowanie.

Dowód: - akta III K 66/12

Powyższy stan faktyczny ustalono oparciu o dokumenty zawarte w aktach III K 66/12, albowiem żadna ze stron nie kwestionowała prawdziwości i rzetelności tych dokumentów. Sąd oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z akt II K 326/02 i II K 258/02/K. Strony nie kwestionowały bowiem wydanych tam orzeczeń, nie wskazywały też, aby postępowania przeprowadzone w tych sprawach były wadliwe. Sąd oddalił również wniosek o przesłuchanie stron na okoliczności ustalenia faktu pozbawienia wolności powoda przez okres o 6 miesięcy dłuższy, niż orzeczony wyrokiem łącznym przez Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział III Karny z dnia 23 maja 2012 r. (sygn. akt III K 66/12) oraz odmowy zaliczenia powodowi tego okresu 6 miesięcy na poczet obecnie odbywanej kary pozbawienia wolności. Okoliczności te nie były przez strony kwestionowane, a zatem przeprowadzenia dowodu w celu ich ustalenia było zbędne. Również wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychologa na okoliczność pogorszenia stanu psychicznego powoda podczas przebywania w zakładzie karnym przez okres o 6 miesięcy przekraczający karę łączną orzeczoną wyrokiem SO w Krakowie, Wydział III Karny z dnia 23.05.2012 r. (sygn. akt III K 66/12) nie został uwzględniony, bowiem nie miał znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy a to wobec braku odpowiedzialności strony pozwanej co do zasady.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszym postępowaniu powód domagał się zapłaty zadośćuczynienia w związku z faktem, iż przebywał w Zakładzie Karnym przez okres 6 miesięcy ponad to, co w wykonaniu kar jednostkowych zostało orzeczone poszczególnymi wyrokami karnymi, które następnie zostały objęte wyrokiem łącznym z dnia 23 maja 2012 r. Orzeczeniem tym, Sąd Okręgowy w Krakowie orzekł niższą karę pozbawienia wolności w stosunku do tej, którą względem powoda wykonano. Powód kwestionował również prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego Wydział III Karny, co do rozstrzygnięcia w przedmiocie zaliczenia tego 6 miesięcznego okresu na poczet odbywania przez niego innych kar. Wskazał, że poprzez swoje działanie strona pozwana naruszyła jego dobra osobiste takie jak godność i dobre imię, bowiem powszechnie w odczuciu społecznym pobyt w więzieniu wywołuje negatywne skojarzenia związane z daną osobą.

Podstawę prawną roszczenia o ochronę dóbr osobistych stanowi przepis art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Zgodnie z pierwszym z tych przepisów, ten czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne; w razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie; na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. W myśl zaś art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Podkreślić należy, iż rozpoznając sprawę w przedmiocie ochrony dóbr osobistych sąd powinien w pierwszej kolejności ustalić, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, a dopiero w przypadku pozytywnej odpowiedzi ustalić, czy działanie pozwanego było bezprawne.

Przepis art. 24 § 1 k.c. rozkłada ciężar dowodu w ten sposób, że na powoda nakłada obowiązek udowodnienia, że pozwany naruszył jego dobra osobiste, zaś na pozwanym ciąży obowiązek udowodnienia, że jego działanie naruszające dobra osobiste powoda nie było bezprawne. Wobec tak określonych procesowych obowiązków stron, zdaniem Sądu, wyniki przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego nie dają podstaw do stwierdzenia, aby w wyniku działań pozwanego dojsz do bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powoda. W szczególności powód nie wykazał niezgodności z prawem działań lub zaniechań organów władzy publicznej. Niespornym w sprawie było, że powód był pozbawiony wolności przez okres wskazany w pozwie. O bezprawności pozbawienia wolności można byłoby jednak mówić dopiero wtedy, gdyby obydwa wydane wcześniej orzeczenia, tj. wyrok SR dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie z dnia 26.03.2002 r. w sprawie o sygn. akt II K 258/02/K oraz wyrok SR w Olkuszu z dnia 24.03.2003 r. w sprawie o sygn. akt II K 326/02. W takiej sytuacji pozbawienie wolności byłoby zdarzeniem, które niewątpliwie wiązałoby się z krzywdą po stronie osoby tej wolności bezprawnie pozbawionej. Jednakże przebywanie

w Zakładzie Karnym w takich warunkach, jakie miały miejsce w przypadku powoda, tj. w oparciu o prawomocne wykonalne wyroki karne, które później – dopiero po wykonaniu – zostały objęte wyrokiem karnym łącznym, w wyniku którego skrócone zostały okresy kar pozbawienia wolności, nie stanowią czynu bezprawnego, który mógłby uzasadniać przyznanie powodowi żądanego przez niego zadośćuczynienia. Wskazać dodatkowo należy, że z treści przedłożonych dokumentów wynika, iż wyrok łączny został wydany niezwłocznie, tj. w ciągu 3 miesięcy po wpłynięciu wniosku powoda w tym zakresie. Nadto kary jednostkowe pozbawienia wolności orzeczone wyrokami z dnia 26 marca 2002 r. przez Sąd Rejonowy dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie Wydział II Karny (sygn. akt II K 258/02/K) oraz z dnia 24 marca 2003 r. przez Sąd Rejonowy w Olkuszu Wydział II Karny (sygn. akt II K 326/02) zostały wykonane na kilka lat przed złożeniem przez powoda wniosku o wydanie wyroku łącznego. Zarzuty powoda dotyczące przewlekłości postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego nie zasługują zatem na uwzględnienie. Wniosek powoda o zaliczenie wykonanej kary 6 miesięcy pozbawienia wolności na poczet wykonywanej kary pozbawienia wolności w innej sprawie nie został uwzględniony, ponieważ - jak wynika z uzasadnienia orzeczeń zarówno Sądu Okręgowego, jak i Sądu Apelacyjnego – nie pozwalały na to obowiązujące przepisy Kodeksu postępowania karnego. W związku z powyższym nie można było zarzucić stronie pozwanej bezprawności w działaniu jej funkcjonariuszy. W szczególności podkreślić zaś należy, że wykonanie kary w wymiarze przekraczającym orzeczoną później karę łączną, nie może być uznane za niesłuszne pozbawienie wolności z uwagi na fakt, iż wykonanie kar jednostkowych miało podstawę prawną w prawomocnych, prawidłowo wydanych wyrokach skazujących. Sąd podziela w tym zakresie stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym „do chwili uprawomocnienia się wyroku orzekającego karę łączną obowiązują kary w wymiarze orzeczoną w poszczególnych wyrokach, przeto odbywanie tych kar znajduje podstawę prawną w tych wyrokach i nie może być uważane za bezprawne pozbawienie wolności, chociażby wymierzona następnie kara łączna była niższa od sumy kar, które skazany już odbył (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 października 1969 r., sygn. akt I Cr 314/69 a w obowiązującym stanie prawnym – uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2006 r. I KZP 11/06, OSNKW 2006/7-8, poz. 64).

Brak bezprawności zachowań po stronie funkcjonariuszy Skarbu Państwa wyklucza odpowiedzialność Skarbu Państwa za ewentualne naruszenie dóbr osobistych powoda. Czyni to zbędnym rozważanie, czy po stronie powoda wskutek pozbawienia wolności w powołanym w pozwie okresie faktycznie pojawiła się krzywda.

Mając na uwadze powyższe na uwadze orzeczono jak w punkcie I wyroku oddalając powództwo w całości.

Zgodnie z art. 99 k.p.c. w zw. z §6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tj. Dz. U. 2013. 461), w punkcie II wyroku, zasądzono od przegrywającego proces powoda na rzecz reprezentującej stronę pozwaną Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa zwrot kosztów obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika oraz, w punkcie III, na podstawie § 15 pkt 1 w zw. z § 2 ust. 1-3 i §6 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013. 490 j.t.), przyznano pełnomocnikowi z urzędu powoda wynagrodzenie za nieopłacone koszty pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w stawce powiększonej o podatek od towarów i usług.